

PROSLOV

Stari hrvatski pisci nisu sastavljali poetičke traktate. Razlog je vjerojatno u tome što se u njihovo doba književna komunikacija odvijala u uskim krugovima: autori su često osobno poznavali svoje čitatelje, pa su s njima mogli usmeno raspraviti i o karakteristikama vlastitih djela i o načelnim pitanjima što su iz njih slijedila.

Upravo zato, kad ipak naiđemo na kakav osvrt na opća poetička pitanja, bit će to redovito onda kad se neko djelo objavljuje tiskom, pa se pretpostavlja da će ono doći u ruke i recipijentima s kojima pisac nije u osobnom dodiru. Tada naši autori nastoje objasniti i kontekstualizirati vlastito djelo, govoreći obično o svojim namjerama i učincima što bi ih to djelo trebalo proizvesti u zbilji. Ni tada, međutim, ne pišu opsežnije rasprave o literaturi, nego sve što imaju reći nastoje zbiti u kratak uvodni tekst.

Taj je tekst najčešće posveta: izabere se za naslovnika koji piščev znanac i književni istomišljenik, pa se njemu izloži ono što autor drži da treba reći, uz pretpostavku da će se naslovnik s tim stavovima složiti i da će ih — ako zatreba — i u javnosti podržati.

Posvete su pak u načelu kratke, a ipak autori u njih nastoje uplesti što više vlastitih misli o književnosti i pozvati se na što više autoriteta koji bi njihovu djelu mogli poslužiti kao zaštita; a to čini njihove poetičke osvrte vrlo zgusnutima, pa u njima gotovo svaka riječ ima svojevrsnu važnost i težinu. Ta je težina još i veća ako se uzme u obzir da drugih izjava naših pisaca o vlastitu poslu nemamo, pa zato nije dobra praksa naše književne znanosti, koja je te kratke poetičke osvrte obično smatrala konvencionalnim izrazima poštovanja prijateljima i sponzorima, a ponekad i izvorom podataka o piščevu životu ili o sudbini njegova teksta, dok ih je sasvim rijetko vidjela kao autorov iskaz o vlastitu poslu, o njegovim izvorima, ciljevima i smislu.

Namjera je ove knjige da toj problematici pristupi na drugačiji način. U njoj se nastoje pomno analizirati poetičke deklaracije starih naših pisa-

ca, s ciljem da se te deklaracije dovedu u vezu na jednoj strani s opusima tih pisaca, a na drugoj s književnom i društvenom situacijom kojoj su se obraćali. Nisu uzeti u obzir svi takvi iskazi, nego samo oni — deset njih na broju — koji su se autoru učinili osobito vrijednima ili reprezentativnima. To je, uostalom, u skladu s temeljnim ciljem ove knjige: njezina je namjera da pokaže kako se radi o važnoj problematici, i da eventualno potakne dalje njezino istraživanje.

Autor